

קולא ברוניו ברשתה של חולדה

עברית: אברהם שלונסקי

חשד בי הבחור שאני חוסף ממנו את יעלתהחן שלו... והגיעו הברברים לידי כך שיום אחד בא אצלי ובתלית הפשתן לוקסושי שאטול את עצמי ואפנה לו מקום. אמרתי לו ברוח נמוכה: — אחי רועי, כיוצא בזה נתכחתי גם אני לבקשך בזה הרגע ממש. — אמר לי: — אם כן, רעי ואחי, אין ברירה, אלא שנרצף איש גלגולת רעהו. אמרתי לו: — זהו שחשבת, פינן, אלא שקשה לי הדבר. — ולי שבועתיים, ברוניו שלי! — אסכן פור רגל מכאן, בבקשה ממך: דיו לתרגול אחד בלול. אמרתי לו: —

אמת דברת! אשר על כן, פור אתה; — שהתרגולת שלי היא. — שלך? — נצטעק ואמר — שקר בפניך! בור שכמותך, כלבהדיט שכמותך, זולל-בולבוסין שכמותך! היא שלי כולה שלי, ואיש מלבדי לא יזכה לנגוס ממנה אפילו כדי לכלוך הפה! אמרתי לו: — יידי העלוב, ולא ראית מעורך פרופצ'פנים שלך? פוחלץ שכמותך! מלחך-לפת שכמותך, כאיש כן נזודו! צפיחית בורגונדיית זו, — שלנו היא; מבושמת היא לחכי, שני חשקו בה. אין לך חלק בה, לך ותלוש לך את לפתך! מתגרת-שפתים הגענו לתגרת-ידיים. אף-על-פי שצטערנו הרבה, מגודל האי-בה שבגבנו איש את רעהו. — שמע נא, — אמר לי, — הניחמה לי, ברוניו; — שאני ולא אתה רצוי ומקובל עליה. — לא, — אמרתי, — כי אני ולא

אתה! — אדרבא, נשאל את פי הנערה, ואשר תמאס בו, יקום וילך. — מסכים! לה הבחירה! — אך צאר ובקשו נערה שתבור ברירה! הגואה ימירה היא נהנית בתוחלת הממור; שכה, אשר תוכל לבור במחשבתה, תחיי לה את האחד ואחר-כך את השני, או לדחות את שניהם בקנה אחד, ולהפוך בהם. בני המאהבים גם יחד, משל היו צלי-שפוד... ואי אתה יכול לתפשה ביד! כל אימת שביקשו לגלגל עמה שיחה באותו עמין עתה בצחוק. חזרו לבית-המלאכה ותתפסטנו איש את מקטרונו.

אין ברירה! אחד משנינו מוכרח לצאת בשן ועין! — ובטרם נסתער איש על רעהו, אמר לי פינן: — נשקני!

נתחשקנו פעמיים. — ועכשיו — הבה נא! והי מרקחה. שנינו לא חסכנו עצים למערכה, והיה פינן תוקע בפרצופי תקיעות גדולות, כמתכוון לפצנץ את קרקפתו; ואני מבטטו ביצוסי מוח בבטנו. אין לך שונאים גדולים יותר מן היידיים-לשעבר! לא יצאה שעה-של-כלום, ואנו שותתים דם; וקילוויים של סומק, כיי-בורגונדיה עתיק, וביים מאפינו... חייכם, שאני יודע כלל, היאך אתה משנינו פושט את צור חברו, איל-מלא נתרחס נס, ושכנים שהובהלו, ועתה מורנו מידארד לאניו, שחור ואמה שעה לביתו, לא חשו להפריד בנינו. לא גיחה זו מלאכה קלה: היינו כשני כלבים נצים; היה הכרח להכותנו מכותאצת, כדי שגרשה איש מרעהו. רבנו מידארד חשש מגלב של בעל-עצלה: הצליטנו בשוט, ספצטנו בסגוקרת, לבסוף הוכיחנו תוכחת-מוסר לתפארת, וכך דרכו של בורגונדי, שאח-רי מכה ניצחת נשמעים דבריו בנחת. לאחרא שאהה מתחש לשובע, דעתך מת-ישבת עליך, אתה נעשה פילוסופוס ונית לשמוע דברים של בינה. נסתכלו איש

שינה היא, כי גופה לבדו בידי, ולא נפשה, ורק כנוכה אני עתיד לכבוש את הגונגית הגאונית שלי. התקתי עצמי מי מן האושר, התרתי זרועותינו, שפי תותינו, את כל העבותות אשר קשרונו. לא בנקל עשיתי זאת: שהגבר — אש, והאשה — נעורת; היינו למאכלות, ואני פרפרתי ונאנקתי, כאותו שוטה שקדמני, זה שניצח את אנטיופה. לטוף ניצחתי, רוצה לומר: ברחתי. גם היום, ל"ה שנים לה, המעשה, עדיין האודם מכסה את פני, בזכרתי את הדבר הזה. אי, בחרות איחילית!... ואף-על-פי-כן יגאה לבו של אדם וינעם לי, בזכרתי כי לפנים היה מסוגל להיות איחילי כל-כך!..

למן היום ההוא נהגה עמי מעשה לילית מרשעת; תישנית יותר מחשיפי עזים שניים, הפכפכתי יותר מן העי-גנים-בשמיים, היתה יום אחד מבזה אר-תי בכל דרך של ביווי והתול, או מב-טלת בכלתית ההתנכרות הביטול; ול-מחר תולה בי ענינים של כמיהה וצחוק של חנימה והיתה נחבאת מאחורי אילן ומטיחה בי, בהתגנב, רגב של עפר, שדיה נפחם על גבי, בעמדי כנגדה עורך-מוליפנים, או — טה! — גלצין של שויף, בעמדי כנגדה פנים אל-פנים. ואחר-כך, בשעת טיול, מגררת ומקר-קרת ומטררת עם פלוני ועם אלמוני, ועיקר הצרה היה, שברצוה לרכאני עד עפר, זממה ללכוד בסח פוף-כנף אחר, ודחקא את הטוב שבדידי, קיראס של עינן שמו. היינו כשתי אצבעות של כ"ידי אחת, כאורסט ופילארס, ולא היתה קטטה, או חתונה, או סתם הילוי-לא, שלא עשינו יד אחת ופה אחד ורגל אחת. הוא היה מאושש ומסוקס כאחד האלונים, גוף ומסורבל, אמיץ-כתפיים ואמיץ-רוח, קצרא-פיים וארץ-כפיים. מר-כן היה לרצוח כל אדם שחורש עלי רעה, ודחקא בו בחתה להרעמיני, והי-מלאכה לא קשתה עליה: די קריצות-ענינים וחצי תריסר כונני-הן-שלי-בכך-דים. להעמיד פנים צדקניות, להות, חצר-פות, לגחך בתשאי, ללחש לחשים, להת-חפש כסרבנית, לעפעף, לסבל, להשפיל ענינים, לחשוף שנינים, לנשוך שפתו-תים, או ללקקן בלשון שנונה, לנטות גרון, לעכס בגלגלים, לטופף במוחניים, ונענעו אחוריים, כנובנוע זה, ואיה גבר לא יראה עוני, כי נוקש במדוחיו של הנחש הקדמוני! פינן — קורטוב של שכל-הישר שהיה לו נסתלק הימנו, מני או רכובים היינו שנינו יחד על הגדר ובכילוי-ענינים-ונשימה אורבים לה, לחולדה זו. בלי פישוק-שפתים כילינו איש ברעהו חמת-ענינים; והיא חרחרה את ריב הלבבות, וכדי לגרותו שבע-תים שפכה עליו פעם בפעם קיתון של צוננין. ואף-על-פי שכעוס הייתי, מכל מקום צחקתי למראה התשפוכת הזאת, ופינן היה שועט על פני חצרנו, בכך רמכים זה, ומחר ורועש חירופים, ומגדף גיי-דופים, וגועש ורועש בחמת-קצף. לא היה פינן מסוגל להבין מעשה של לצון אלא אם כן הוא שעשאו (ובעשותו מעשה של חוכא-ואילולא, לא היה איש מבין, מהי כאן הגדולה, אלא שהוא גופו היה צוחק במקום שלושה), ויעלת החץ, כזוב בחלם ודבש רוחה הגת-לעמד ידיו-האחריים, הליכותיה הנת-סות לא היו לרוחי; ואף-על-פי שכת-גאליה ערמומית זו, הפרוצה בצחוק וב-חדוה, היתה קרובה לי הרבה יותר מלבן-רמכים זה, שהיה בועט ושועט ומפיח פיחות, מכל מקום, חמת שעי-מום, ומחמת אהבת התמורות, כל שכן כדי להצר לי צרות צרורות, העניקה לו לבדו נדרי-חוכים ומבטי-מדוחים, אך כל אימת שקרבה שעת קיומו של הנדר, ושוטה רברבן זה כבר היה מוכן לחסוק בשופר-הציידיים, הטיחה צחוקה בפניו והציגו ככלי מלא בושח. אין צורך לומר, שגם אני מלאתי פי שחוק; ופי-נון, במניגית-לבו, היה שופך חמתו עלי;

בשעת טיול, או בסונדקו של בוגי, והיינו מרקדים. נוקשה כתרון הייתי; אלא שבזכות האהבה צחחו לי כנסיים (כמאמר הבריות) שגם חמור מתאבה יודע כיצד מרקדו. ובכל אלה, זוכרני, לא חדלנו להתקוטט אפילו כהרף עין... קנטרנית שכמותה! אילו לגלוגים ומד-קרות שמעתי מפיה על עקמימות חוטי מי הארוך, ועל פתחון פי הרחב, שלפי דעתה אפשר לאפות בו פשטידה, ועל זקן הסנדלרים שלי, ועל כל דמותי מעיקרה, שכבוד הכומר שלי טובה, כי היא צלם-אלוהים ממעל ממש (משער) אני את הצחוק הגדול שאני עתיד לצחוק לכשאודמן עמו ביום מן הי-מים!). אפילו שעה קלה לא הרפתה ממני. ואף אני, ברוך-השם, לא הייתי כבדפה ואטרוד.

במרוצת-הדברים היינו, לעזאזל, מת-להטם לרט גדול! התוכור, קולא, את בציר-הענבים אצל מורך-ורבן מידארד לאניו? גם חולדה נודמנה שם. כתף ליד כתף עבדנו, שפופים בין השיר-חיים, ראשינו כמעט נגעו זה בזה, ופעם-בפעם, אגב בצירה, היתה יד מגששת בהסתודעת את גבה, או את קיבורת שוקה. מי דוקפת חולדה את פניה המשולהבות, בועטת בו כסייחה, או מטשטשת את חוטי במיצו של אש-כול; ואני נוטל אשכול של גפן שחורה ועסיסית ומועכו על צוארה הזרוב, שווף-התחמם... היא נתגוננה כש משחת. הציקותי לה הצק היטב, וכי בשום ענין ואוסן לא עלתה בידי לבוא עליה כחתיף. היינו אורבים זה לזה בשבע ענינים, והיא היתה מלבה את האש ומביטה היאך אני נצלה בה, הבט וקנטר: — לא תזכה לכבשני, קולא...

ואני מעמיד פנים של צדיק-תמים ורובץ על הגדר שלי כחתול שפן זה, הצנוף צנפה, משים עצמו ישן ובעד פתחון הצר של שמורות עיניו, הפקר-חול-מחצה, עוקב אחרי עכבר מרקד, — ליקקתי את שפמי וחשבתו בלבי:

«אחרון אחרון צוחק:» ומעשה יום אחד, בצהריים (בדיוק בירה זה, ירת מאי), בשלהי הירח (אלא שאותה שעה היה החום מרובה לאין ערוך יותר מכפי שהוא עכשו, היה האוויר שחון, והשמיים המעולפים משנפים את הבל פיהם, הלוהט כפתחו של תנור-הנחתום; כמעט שבעה מיסע רצופים היתה הסופה רבוצה בקן זה ודוגרת על ביציה, שמאנו להתבקע. הכל נתמגמג מגודל השרב; המקצועה-הנפיחה כולה, ומקוחת-הארובה-נת-דבקה אל פיסת ידי, כל אותה שעה בלא הספק, היא נועצת עיניה החצופות בעני שלפי, בלבי מיום של תורפה, שתוכל להתאכז; עד היום אני רואה, היאך במועלי-ידיים היא מרכינה אל פיה ענף של דובדוב, המסובל נטיפות נטיפות אדומות, שהן כמין מקלעת-ציצים מסבים לשערותיה הצהובות, וב-הפשלת הראש ושרכוב הפה לפני מעלה, מנקרת פירות מן העץ ואינה קוספתם. אלא מניחה את גלעיניה-שיהיו תלויים בענף. — דמות כהרף-עין, כלית-השלמות ובת-הנצחים, עלי-מים, חמדת עלומים היונקים שדי-מיים! כמה עצמים מניא מניא גלפתו בעץ, על גבי מלואות הרהיטים, בתוך פטורי-ציצים, את קוהי הזרועות הנאות הללו, את הצואר הקנה את השדיים האלה, את זה הפה החומה, וכל זה זה הראש המופשל לאחוריו!.. — לטוף אני גוהר אל מעבר לגדר, פושט ידי, תופש בחוקה ענף זה שהיא מכרסמתו, קוטמו, משיק אליו את שפתי ומוצץ בשקיקה את הגלעינים הלחים. וכן מזדמנים היינו בכל אחד-שבשת

...וערב אחד, בשלהי אבגוסט, נת-וודעתי אליה, אל חולדת-חמדתי, היפה בגנותו, ועל שום מה נתקראה חולדה? גופה היא, כואהה מטרונית הרטומולית, שגם גדול וראשה קטן, חוטמה פיכארי-די, ערמומי פיה סולד מעט, אבל נאה בחיתוכו ויפה לצחק ולפצח לבבות, ואגונים. אך מעיניה החחולות-הכהות, שדוק של טרם-סער משוך עליהן בכל עת, ומוחיות פיה, כפי הלילית המת, חסדת שחיוכה עוקצני, נמשך חוט, ששממית אדמונית טוטה בו את קוריה, המתפשים בני-אדם.

מכאן ואילך הייתי מבטיל עצמי מן המלאכה ומבלה חזיינומי בחיבוקי-ידיים מאחורי אותה גדר, עד שבי מורי-רובי מידארד ובבעיט-רגל באחור מחזירני משפיר-עליון לעמק עכור, עתים היתה חולדה יוצאת מן הכלים וקוראה בקוצר-רוח:

— כבר ראיתני פנים ואחור די והותר, ומה עוד תבקש לראות? כבר הגיעה השעה שתדעני! ואני קורץ לה קריצה של ערמומית ואומר:

«כדרך אדם בדלעת דרך גבר בעלמה, ואין להסתפק בראייה בעלמא, תאוה רבה נחאיתני אותה שעה לנגוס ממנה נגס כלשהו!... אפשר שגם פרי-מגדים אחר היה מבושם לי: הייתי עולי-ימים וחמוס-דמים, כרוך אחרי כל שלהם, אם אשה, אם ילד, אם עמלה, וכי דוקא אותה אהבתי? יש מיים בחיי אדם, שהוא חושש, לכאורה, בכל עגלה מפורכסת, אך חלילה לך, חס לך, ברוך-יין, שאתה מחלת את השם, ואין לך מאמין לפי: האהבה הראשונה — היא הנכונה, היא הטובה באמת, היא היעודה לנו; כוכבים ומולות בר-איה לרות צמאוננו. אך אני לא שתייתי את הקובעת, ואפשר משום כך יציקני צמאוני הנצחי, שאין לו רוחיה עולמית.

וכמה ידענו איש את נפש רעהו! כל עתותיני מכלים היינו בקנטורי-גומלין; ששינוי נתברכנו בלשון-פי-פיות, היא טחנה את פני בדברים של דופי, ואני שלמתי לה תשלומי-כסף, והיינו מתנצחים בטבעית שן ועין. והיו הדברים מגיעים לידי כך שהיינו צוח-קים עד שברון-תנינים; והיא דיבר שיקל עליה צחוקה, בהפטירה דיבור של רשעות, היתה משתופפת לה תר-נגולת, משל נתכוונה לדגור את כרוביה ובצלחה.

לעת-ערב היתה באה לשם שיחת-חולין אל גדרי שלי. עד היום אני רואה אותה, היאך, אגב קשקוש וצחוק בלא הספק, היא נועצת עיניה החצופות בעני שלפי, בלבי מיום של תורפה, שתוכל להתאכז; עד היום אני רואה, היאך במועלי-ידיים היא מרכינה אל פיה ענף של דובדוב, המסובל נטיפות נטיפות אדומות, שהן כמין מקלעת-ציצים מסבים לשערותיה הצהובות, וב-הפשלת הראש ושרכוב הפה לפני מעלה, מנקרת פירות מן העץ ואינה קוספתם. אלא מניחה את גלעיניה-שיהיו תלויים בענף. — דמות כהרף-עין, כלית-השלמות ובת-הנצחים, עלי-מים, חמדת עלומים היונקים שדי-מיים! כמה עצמים מניא מניא גלפתו בעץ, על גבי מלואות הרהיטים, בתוך פטורי-ציצים, את קוהי הזרועות הנאות הללו, את הצואר הקנה את השדיים האלה, את זה הפה החומה, וכל זה זה הראש המופשל לאחוריו!.. — לטוף אני גוהר אל מעבר לגדר, פושט ידי, תופש בחוקה ענף זה שהיא מכרסמתו, קוטמו, משיק אליו את שפתי ומוצץ בשקיקה את הגלעינים הלחים. וכן מזדמנים היינו בכל אחד-שבשת

• קטע מהספר "קולא ברוניו" המו-סיע בימים אלה בהוצאת "ספרית הפועלים".